

A magyar izr. országos tanító-egylet

ÉRTESÍTŐJE.**Megjelen havonként egyszer.**

Szerkesztői bizottság:

Führer Ignác, Léderer Ábrahám, Ózer Zsigmond, Reich Ignác, Stern Mór. Felelős szerkesztő: **SELIGMAN ELEÁZÁR.**

Az előfizetési pénzek és tagsági díjak
Schwarz Mór
 egyleti pénztárnokhoz
 (a káczfa-uteza 39/c. szám) küldendők.
 Szerkesztői iroda: Sip-uteza 11. sz.

Kiadja
A magy. izr. orsz. tanító-egylet.
 Előfizetési ár:
 Nem tagok számára egész évre 1 frt.
 Az egylet tagjainak díjmentesen jár.

Egy indítvány.

Az nem lehet, hogy ész, erő
 És oly szent akarat
 Hiába sorvadozzanak
 Egy átoksúly alatt

Halbatatlan költőnk eme nagy horderejű szavai villantak át agyamban, midőn e sorok irásához fogtam. Igaz, hogy ő e szavakat egy egész nemzetre alkalmazta; de úgy hiszem, nem követek el szerénytelenséget, ha azokat nemzetünk egy nem megvetendő kiegészítő részére, értem a zsidótanításra alkalmazom. Ebben is van ész, erő és szent akarat; tehát ez sem sorvadozhat azon átoksúly alatt, mely mindedig alpként nehezedett korszerű kifejlődésén.

És ezen átoksúly alól végre a magas miniszterium felszabadította; rendelete által véget vetett azon abususnak, mely szerint a zsidótanító mint megbélyegezett hontalan kénytelenített vándorolni; határt vetett azon önkénynek, mely őt szolgának tekintette. És ez így jól van, mert itt az ideje, hogy a zsidótanító is függetlenül működhesse saját hatáskörében; végre itt az ideje, hogy rabláncz helyett, a béke- és a szeretetláncza fogja körül egész lételet. Hogy másképp fog a magát otthon érző, mint ama szüntelen a ruddal kifelé álló tanító hivatalában eljárni, az kétségtelen; míg ez óra gépezetének lejártát mindig rettegve várta, amaz nyugodt lélekkel fogja kötelességét végezni; a haza, az emberiség javára fogja magát szentelhetni. De szerintem még egy más nagy hordereje is lesz ezen eseménynek. Én legalább azon meggyőződést táplálom, hogy nem lesz jóra való tanító, a ki be nem fogja látni, hogy valahányszor az emberiség, a haladás javára valami vivmány tétetett, az soha egyesek, de mindig egyesületek által történt; be fogja látni, hogy egy ember, legyen az bármily nagy, az egésznek csak egy részét képezi. s így hódolván azon eszmének „csatlakozzál az egészhez, te is egész leszesz“, nem fogja azon szent kötelességét etmulasztani, hogy egyletünkhez ne csatlakozzék. Hogy pedig egyletünk úgy mint mindenkor világító szövétnekként szolgáljon, következő indítványomat bátorlakodom tenni:

Bocsásson közre a központi választmány több magyar s német napilapban egy meghívást, melyben a zsidótanító állandósítása hangsúlyoztassék, s melyben minden zsidótanító felszólitassék a megtartandó egyetemes gyűlés

alatt együletünk gyűlésen is megjelenni; továbbá hangsúlyoztassék, hogy mindenki saját érdekében egyleti taggá magát felvétesse. Ugy hiszem, hogy kötelességünk mindenkit újra meg újra felvilágosítani s a lehető kísérleteket megtenni, hogy valahára az összes magyar zsidótanítótság egy testületé válhassék. Itt az ideje, hogy ész, erő és szent akarat ne sorvadozzanak egy egy átoksúly alatt.

L a u f e r L a j o s.

S z e r k e s z t ő i m e g j e g y z é s. Mi örömmel közöltük ezen indítványt, mert szent hévvel karolja föl a tanítók tömörülését. Gyakorlati eredményt azonban ettől nem várunk. Vannak nagy községek, melyekben az egész nagy tantestület még az egylet lapját sem járhatja közösen egy frtért évenként. Azért együletünk fenállani fog és kevéssé tagjai irányában meg fogja tenni kötelességét.

L e v e l e z é s e k.

S z e n t e s, j u n i u s 13,

Az „Értesítő“ f. évi 6. számában Goldberg Maier kartárs úr az országos izr. tanítóegylet figyelmébe ajánlja az izraelita iskolák számára kiadandó olvasókönyvek ügyét egybekötve azon óhajával, hogy ez ügy a bekövetkezendő előértekezleteken a napirendre tűzessék ki.

Nem hiszem, hogy volna, vagyis inkább ne érezte volna a már többször említett hiányt, s a ki be nem látná, hogy az izraelita tanuló kezébe kell oly olvasókönyvet adni, melyből a zsidók egyetemében kimagasló férfiak élettörténetét megismerje, valamint azon férfiakhoz kötött koreszméket is. Az efféle olvasmányok olvastatásának szüksége tehát minden vitán felül áll, csak azok szerkezetének s összeállításának és kiadásának módját illetőleg, bátorodom szerény nézetemet nyilvánítani.

Nem annyira a legendák s mondák összegéből álljon az olvasókönyv tartalma, mindinkább a fent is érintett nevezetes izraelita férfiak életrajzaiból, melyek mindegyikének történetével az egykorú koreszme — zsidó szempontból — legyen feltüntetve. Emeljék ezen olvasmányok az izr. tanuló önérzetét és bizalmát hite iránt és lássa be, hogy mindig voltak hitsorsosai között tudósok, hősök és vértanúk, kik a tudományok ápolása által a zsidó nemzet tiszteletét vívták ki; kik a zsidó hit érdekeit a csatatéren védelmezték, s kik készek voltak vallásukért a vértanúi halált is elviselni. Valamint, hogy ezek a más vallású népeknél részesült tisztelet s kitüntetés mellett sem szüntek meg zsidók lenni s működésük súlypontját egyedül a zsidóság erkölcsi emelésében s vallásunk utolsó csepp vérökig való védelmezésében fektetni.

Az olvasmányok tehát ne dogmatikai, hanem valláserkölcsei szellemtől áthatottak legyenek. Minden egyes olvasmány bizonyos valláserkölcsei alap gondolat képviselője. Mert akkor nem is kellene mélyen a tarisznyába nyúlunk; ott vannak a sandeci, kolomeei, lizskai stb. csudapapok világra szóló csudái. Czeltévesztett dolog volna gyermekeinket a vakbuzgóság vakon járóbotló ösvényére visszavezetni.

A kiadás módjára nézve nem tartom szükségesnek teljes olvasókönyvek nyomtatását, hanem elég lenne a közönséges használatban levő olvasókönyvekhez izraelita történeteket tartalmazó magyar és német pótfüzeteket kiadni. Az egyletnek így kevesebb kiadása leend, a nyereség aránylag nagyobb lehet s a mű könnyebben is jöhetne létre. Ha az egyleti tagok felének mindegyike csak egy tárgyat is dolgozna föl, már is összekerülne a 2., 3. és 4. osztályban nyujtandó izraelita történeti olvasmányanyag.

A tanító pedig vagy a közönségesen használt olvasókönyvben foglalt erkölcsképző olvasmányok helyett hasonló tartalmúakat az olvasási órák alatt a pótfüzetből olvastatna, vagy minden biblia-történeti órán belőle egykét odavágó olvasmányt kezelne. A magyar történeti tanításnál a hasonló jellemű királyokat a magyarok történetéből a zsidó királyokkal párhuzamban lehetne tanítani, nemkülönben a magyarországi zsidók történetét a hazai történelemmel egybekapcsolni.

A füzet czime lehetne: Izrael-történeti olvasmányok. Pótfüzet az olvasókönyvekhez.

G. M. kartárs azzal is indokolja, az olvasókönyvek kiadásának szükségességét, mivel a Gáspár-féle olvasókönyvekben tájszók volnának, az olvasókönyv nyelve pedig az irodalmi nyelv legyen. Tökéletesen igaz! De azért mégsem szükséges valóságos olvasókönyveket kiadni, Elégedjünk meg a Gáspár-féle olvasókönyvek magyar és német kiadásaival. Magyar nyelven alkalmasabbat nem birunk ez ideig, s ha vannak is benne tájszólások, melyek azok hasznavehetőségét csökkentek, azt bizonyára Magyarország keresztény tanítói is érzik, s ezen bajon előbb-utóbb segítve lesz. A Gáspár-Lederer-féle német kiadással elégületlenek pedig nincsenek arra szorulva, a mennyiben a Jausz-féle német hazai olvasókönyvekhez nyulhatnak.

Ezen fejtegetések a gyűlés elé tartozók volnának ugyan, de úgy hiszem, nem fog ártani, e körülményekről még összejövetelünk előtt gondolkozni. Szóljanak hozzá a tisztelt kartársak, hadd tisztuljanak az eszmék, mert ezáltal félig-meddig ismerős talajra jutnak s az Ariadne-fonalat könyvekben találjuk meg.

Friedmann Bernát.

Könyvismertetés.

A szoktatás módszere.

Irta LEDEKER A., ára 20 kr.

Kapható Schwarcz Mór, képezdei tanár és egyleti pénztárnok urnál.

(Budapesten, akácfa-utca 39/c.)

Szerző ur a bevétel egy részét az egyletnek átengedi.

(Vége.)

Ebből kitetszik, hogy szerző a szakirodalomból nem merithetett.

Kutató a társadalom, melyben él, és a történelem jelmei. Ő az emberi természet hajlamait, az emberek cselekedeteit, a szervezetek fejlődési menetét nyomozza. Szóval: Tanulmányozza az embert a világegyetemben és a világegyetemet az emberben. Találó példák alapján bizonyítja, hogy észrevételei okozatai azon dönthetetlen törvényeknek, melyek a természeti élet keretén belül lefolyó jelenségeknek indító okai. Kimutatja, hogy a lelki erők működése sem egyéb, mint azon behatásnak szükségképi következménye, melyet a természet törvényei az állati organismusra gyakorolnak.

Szerző azonban még mások tapasztalásait sem ignorálja; elveit onnan veszi, a hol találja. Meríti ezeket a biblia alapigazságaiból, buvárok és költők nyilatkozataiból, és csak ily előzmények után állítja fel rendszerét, melyben a nevelés összes műveleteit példára és szoktatásra vezeti vissza.

Minden rendszertől legelőbb az várható, hogy az eszme, melyet a rendszer fejteget, szilárd alappal, azaz helyes kiindulási ponttal birjon. Ez meglevén, szükséges, hogy az eszme terjesztője világosan kimutassa az eszme mibenlétét, célját, a megvalósításából eredő változásokat és azon viszonyt, melyben az eszme más rokonszerű eszmékhez és azon állapo-

*

tokhoz áll, melyekben változtasson. Szükséges továbbá, hogy alaposan ismerje az eszközöket, melyek elérendő célját, az eszme megvalósításából eredendő állapotok tényleges beálltát, biztosítják. Végre pedig szükséges, hogy a rendszer a logikai következetesség igényeit tökéletesen kielégítse.

Vizsgáljuk már most Lederer legujabb munkáját ez elmélet világánál!

E rendszer, mint a kutfők megismertetéséből és a feldolgozási módszer inductiv voltából kitetszik, nemcsak szilárd alapra van fektetve, de a fent jelzett elmélet valóban nem csekély követelményeit is kielégíti. Kitetszik ez továbbá azon logikailag kifogástalan elrendezésből is, mely e munka sajátja.

Kétségbe vonhatlan, miszerint e munka becsét mi sem alkalmas jobban feltüntetni, mint a benne elsorolt kitünő nézetek idézése; de ha e nézeteket idézni akarnók, azt csak úgy tehetnök, ha a munkát szóról szóra leírnök. Jellemzőül azonban legyen szabad legalább a következőket felhoznunk:

„A szoktatásnak okai kezdetben az érzelmek, a szükség, az élet fenntartása, az élvezet, később a képzetek, eszmék és az akarat.“

„Az ember szerveinek működése és szerkezete egymással szoros oki viszonyban vannak.“

„Az egész élet nem egyéb, mint a szükséggel, az előítélettel, az ostobasággal és a szenvedélyekkel való folytonos küzdelem.“

„A játék az ember természetében van megalapítva; cselekvési ösztöne és phantasiája birják őt a játékra.“

Azt hisszük, hogy e mutatvány elég arra, hogy Lederer munkáját jellemezze.

Azon mozgalom, melyet e munka már eddig is idézett elő szakkörökben, bizonyítja, hogy az idő, melyet szerző e munkára fordított, nem elfecsérelt idő, és hogy a cél, mely e munka irásánál lelke előtt lebegett, t. i. az „miszerint az olvasót a „szoktatás“ fogalomnak egészen új felfogásához szoktassa“, tökéletesen elérte.

„A szoktatás módszere“, Lederer tanítóképzői egyéniségének e tükre, nem meddő okoskodásnak szüleménye, hanem az ethikai és antropologiai törvények kellő tekintetbe vételével karöltve járó tapasztalásé.

Szerző e munkájával nemcsak a hazai tanügynek tett szolgálatot, hanem a tanügynek általában és pedig azért, mert e munka szerzésénél szerzőt magasabb pedagógiai szempontok vezérelték.

Erős meggyőződésünk, miszerint a hazai izr. tanító közönség e munkát pártolni fogja. Nem azért, mert az összes példányok után bevett összegnek egy jelentékeny része az egyesület tőke gyarapítására fog fordíttatni, hanem azért, mert e munka nemcsak felette tanulságos, hanem valóban mulattató olvasmány is egyszerűsmind.

Őszinte kívánatunk, miszerint e munka, a mennyiben ez szakmunkánál lehetséges, közkézen forogjon, és miszerint a haza minden tanítóját gondolkodásra serkentse, önvizsgáláshoz, önismeréshez és az ifjuság helyes megítéléséhez való szoktatásra tanítsa. Herzog Emil.

Deutsches Sprachbuch. Praktisch und theoretisch bearbeitet, mit Orthographie und Stylübungen versehen von J. Klingenberg. Budapest, 1878. Franklin-Verein.

Az izraelita iskola hazafias törekvése és magyar volta mellett kénytelen a német nyelv iránt is figyelemmel lenni. A fentcímzett könyv e célból íratott és eredetét is épen az izr. tanodában vette, a mennyiben szerzője oktatás közben szerzett tapasztalatainak eredményét egybegyűjté és füzetbe foglalta. A mi a könyvet magát illeti, csakis igen ajánlatosnak találjuk a népiskola számára. Szerző ügyesen rendezte és fokozatosan is-

merteti meg a tanulót mind azzal, a mit a német nyelvtantól korához mértén tudnia kell. Óvatossággal kerüli a tanuló tulterheltetését, amennyiben telhetőleg csak már olvasott minta- és példadarabokat alkalmaz a szabályok szemléltetésére. Az utóbbit tekintve kiváló dicséretet érdemel szerző, mivel valóban remek és mintaszerű példákat igyekszik használni, nem pedig, mint általános divik mesterkéltséget és elcsépettséget, sokszor értelmet nélkülöző gyakorlatokat. Lapunk szükre mért terét meghaladná, ha a munkáról bővebben szólnánk. Legmelegebben óhajtjuk, hogy K. úr könyve minden magyar és német nyelvű iskolában tárt ajtókat találjon, hogy ott meghonosul, arról a könyv maga gondoskodik. Kiállítása igen csinos. Ára: I. része, 30 kr. II. része, 50 kr. Weisz Jakab.

Szerkesztői megjegyzés. K. ur műve már mult számunkban érdekesített; de szót akartunk engedni W. urnak, ki egykor a pécsi k. mintatanoda kiváló tanereje vala és ékes tollával a paedagogiai irodalomterén hirnévre tett volna szert, ha a véletlen ki nem sodorja az iskolamesterek sorából, s ki ezen szerencsés — fölfordulás mellett nagyon jól érzi magát, mint — kalapos! Ha többször betekintene hozzánk, köszönettel fogadnók.

Egyleti élet.

Rendes tagok. Tagsági díjakat fizettek: Löffler Jónás Csurgó 2 frt, Steiner D. Baboosa 1 frt, Mauthner Békés 2 frt, Pozsonyi tanítók 18 frt, Fantus Ujvidék 4 forint, Klingenberg Jakab Pécs 2 frt, Goldberger József Pécs 2 frt, Weiss Pinkás Felpéc 2 frt, Eichberg N.-Kanizsa 2 frt, Goldstein Vilmos Karád 1 forint, Réh Ignác N.-Vázsony 2 forint, Grünberger Jakab Tapolya 2 frt, Goldberger S. J. Buda 2 forint, Weiner Jakab Csuz 2 frt, Braun Lipót 2 frt, Weisz Farkas Bpest 4 frt, Herzog Emil Bpest 2 forint, Lederer Abrahám Bpest 2 frt, Tauss Herman Soroksár 2 frt, Lichtenfeld Jakab 2 frt, Lustig Sussmann Bpest 4 frt, Goldberger 2 frt, Morgenstern Jakab Bpest 2 frt, Tiroler S. H. Bpest 4 frt, Hirschbein Jakab N.-Abony 2 frt, Gross Gusztáv Moor 2 frt, Silberstein Mór Szikszó 1 frt, Kohn Dávid Rév-Komárom 2 forint, Lilienthal Adolf Ürmény 2 frt, Walder Jakab Baja 2 frt, Becher Ignác Nagy-Besztercze 2 frtot, Földesi J. Budapest 2 frtot.

Pártoló tagok: Schweiger Márton 10 frt, Landau L. B. 10 frt, Redlich Dávid 5 frt, Weiner Károly 5 frt, dr. Kaiserling 5 frt, Taussig Siegfried 5 frt, Hirsch Manó 5 forint, Lederer Adolf 5 forint, dr. Simon 10 frt, Ellenberg H. 5 frt, Ullmann R. P. 5 frt, Tencer Pál 5 frt, Wolfner Gyula 5 frt, Deutsch Jakab 10 frt, dr. Kohn S. 5 frt, Rothauser 5 forint, Wahrmann S. 5 frt, Weiss Mór 5 frt, mind Budapest.

Pollak Ármin.

A pápai aut. orth. izr. hitközségi fi- és leánytanoda tantestület fájdalommas részvétel közli kartársának Pollak Ármin elemi főtanító urnak — ki számos éven át a tanítás- és nevelésterén buzogva hazánk legjobb hirben álló nyilvános iskolában, nevezetesen Miskolczon, Nyitrán, Körmöndön és Pápán tanításkodott — a helybeli izr. tanodában működésének 17-ik évében 63-ik életkorában, lázbetegségben körülbelül három havi szenvedése után, folyó hó 9-én történt gyászos elhunytát.

Temetése folyó hó 10-én ment végbe. Gyász kíséretében ott voltak a fitanoda összes osztályainak tanítványai tanítóik kíséretében, a pápavidéki

tanítóegylet képviselői az egyleti elnök vezetése alatt, több kartárs és a község számos tagjai.

Az elhunytat siratják: özvegye, fia (ügyvédjelölt és ügyvédi irodavezető Budapesten) egy férjezett és két hajadon leánya. Béke hamvainak!

Pápán, 1878-iki május 12-én.

A tantestület nevében
Horovitz Samu
elemi főtanító.

Weisz Gábor.

— A nyiregyházi izr. hitközség következő gyászjelentést adott ki és beküldi az elnökséghez. — A nyiregyházi izr. iskolaszék saját, valamint az özvegy és három kiskoru gyermeke nevében is, fájdalomteltlen jelenti: **Weisz Gábor**, a nyiregyházi izr. hitfelekezeti iskola tanítója, a m. természettudományi társulat rendes tagja, Szabolcsmegye népnevelési bizottság jegyzője, magyarországi egyetemes tanítók 50-es bizottság tagjának, június hó 26-án esteli 9 órakor történt gyászos elhunytát. A boldogolt hült tetemei folyó hó 28-án délelőtti 9 órakor fognak a kállai utcza lakásából az izr. sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Nyiregyháza, 1878. június 27-én. Nyugodjanak békében porai!

Szerkesztői megjegyzés. Mi szívünk mélyéből hálát mondunk a nyiregyházi nagyérdemű községnek, kegyeleteért a mit tanítója iránt tanusított, meglévén győződve, hol annyi tiszteletet tanusítanak a megholt iránt, ott a tanító becsületben meg is élhet. Ezenkívül az előjáróság egyletünkhöz fordult a szegény özvegy és árvák érdekében, tudakozódván mit lehetne ügyükben tenni.

VEGYESEK.

A Moór vidéki tanító-egylet következő folyamodványt küldött az 50-es bizottsághoz és megkéri, hogy a zsidó-tanítók ügyét az augusztus hóban tartandó egyetemes tanítói gyűlésen tárgyalassa. Mi ezen eljárást nem helyeselhetjük és lesz még alkalmunk az egyetemes gyűlés előtt aggodalmainkat lapunkban kifejezni s pedig legközelebbi számunkban.

„Tapasztaltuk, hogy izr. kartársaink évenként a vándormadarakkal új hazát keresnek. Ha már magában véve ezen állapot szomorító, hogy az emberiség legnemesebb jogai lábbal tiportatnak, hol másrésről a rabszolga-kereskedés a vadaknál is megszüntetett és nálunk állatvéd-intézetek életbe lépünk kívánatos, hogy legelső helyen a nép napszámosairól is gondoskodva legyen.

Megb. b. Eötvös a tanügy legnagyobb bajnokával mondhatjuk: Csak a zsidó „tanító“ az kinél a középkor meg eddig elmulni nem akar csak ő, kivel magát senki rokonnak nem érti, csak ő minden elnyomottak között, kinek szenvedései szánakozást, kinek panaszai viszhangot nem találnak. Ily állapot tovább nem tűrhető, ha ezen a hazának testén lévő fekélyek által az egész magyar tanügyet veszélyeztetni nem akarjuk. Keservük nemcsak közlönyünkbe, hanem szívünkbe is hatottak így a Moór vidéki felekezet nélküli tanító-egylet május 23-án tartott rendes gyűlésében alulírt V. L. indítványára egyhangulag elhatározott a nagyérdemű 50-es bizottságot megkeresni az izr. tanítók állandósítási és oktatás idejének ügyét az egye-

temes tanító-gyűlésen tárgyalni és pártolni nehogy továbbra is a törvényen kívül álljanak és az ugynevezett autonomia tulkopáskodásaitól védelmeztesenek kérelmünk megújítával maradnak kiváló tisztelettel a tanító-egylet megbízásából.“

Moór, 1878. június 6-án.

V a r g a L á s z l ó,
alelnök.

K o n e c s n y G y u l a,
egyl. jegyző.

— Legnagyobb örömmel registraljuk azon hireket, melyek a felső-magyarországi iskolákból jönnek, kiváltképen ha azok e téreni haladásunkat tanusítják. Így legilletékesebb helyről értesülünk, hogy Tolcsván a hitközségi iskola virágzik. Ezen örvendetes állapotok a hitközség előkelő tagjainak első sorban köszönhetőek, de második sorban a tanítók tapintatos eljárásának és ügybuzgalmuknak. A tolcsvai iskolában Wechselman tanító urnak köszönhető, hogy a hitközség iskoláját örömmel tartja fön, mert ezen derék tanító egész lelkesedéssel működik az iskolában és annak fölvirágoztatására. Egynehány héttel ez előtt májálíst rendezett. Tudjuk, hogy ilyen iskolai ünnepélyek igen alkalmasak a szülőket az iskolával és a tanítókkal szorosabb viszonyba hozni és azokat megkedveltetni. És ezt a célt el is érte.

W. ur a zsadányi állami népiskolát is meghívta ez alkalommal, és a gyermekek és szülők örömeire, megjelent Kárpáti tanító ur vezetése alatt mintegy 80 gyermek, kik aztán a tolcsvai izr. isk. vendégei valának. Csak tovább e téren, ilyen tanítókkal és nem sokára a hirhedt chéderek helyett virágzó iskolákkal fogunk találkozni a felső vidéken. Még megemlítjük, hogy a torna-tanítást is meghonosította Wechselman ur.

Megjelent új könyvek:

Magyar Lexikon, szerkeszti S o m o g y i Ede. Kiadja Rautmann Frigyes Budapesten. 3., 4. és 5. füzet. Alla temperatól Amronig, Amruben Keltum-tól Angol művészetig és Angol lótól Antoniusig. Három melléklete: a rendjelek, az emberi test és Afrika térképe művésziesen van kiállítva. Az első füzet 10,000 példányban tökéletesen elfogyott úgy, hogy már 2. kiadás készül. A szerkesztő lakása: IV. Bécsi-utcza, 6. szám.

Várnai L. kiadóhivatalában Szegeden: „Magyar nyelvtan“ felső nép —, polgári iskolák és tanítóképezdek számára. 2. kiadás. Irta Nagy János. Ára 80 kr.

Magyarok Története. Kapcsolatban a világtörténelem nevezetesebb eseményeivel, korszaki képekben, a ministeri tanterv szerint népiskolák számára írta **Vargyas Endre** tanfelügyelő, Győr kiadja Hennike Rezső. Ára 25 kr.

Die Mosaide, ein bibl. Epos. in 14 Gesängen von S. Stekler. Baja, a szerző tulajdona. Ára?

Lippe Ch. D. könyvkereskedő Bécsben (Seitenstettengasse 2) egy érdekes művet bocsát sajtó alá. Czime: „Statistisch-bibliografischer Anzeiger“ és tartalmazza szótári rendben az összes rabbikat, tanítókat, kántorokat és ezek netáni irodalmi műveiket. Fölkérjük t. olvasóinkat sziveskedjenek a nevezett cégnek minél több adatokat beküldeni, hogy hazánk hitsorsosai minél bővebben képviselve legyenek ezen minden esetre érdekes műben, mely egész Európában fog elterjedve lenni.

— Hazai és általános földleírás, kapcsolatban a hazai történelem és alkotmánytannal, a ministeri tanterv és az új területi szabályozás alapján, írta **Roder Adolf**. 2. átdolgozott kiadás. Ára 50 kr.

— Löw Márk, pozsonyi tanító által kiadott palaestina térkép a vezérkönyvvel együtt szerkesztőségünknel is kapható 2 frt 25 krért; vezérkönyv nélkül 2 frtért. Ajánljuk Löw e jeles munkáját t kartársaink figyelmébe kívánván, hogy egyetlenegy izr. iskolában sem hiányozzék ezen térkép.

Osztrák császár és magyar királyi kizárólag szabadalmazott

Schulhof Károly Bóbert

manchesteri lakos által feltalált „SOPIANA SZÁJSZESZ.”

Hatása:

1. A Sopianá-szájszesz a száj- és orrüregnek minden bűzét nyomtalanul eltávolítja. 2. Erősíti a petyhüdt foghúst és az ingó fogakat, az utóbiaknak visszaadja természetes fehér színüket, meggátolja a fogkő képződését, védi a fogak zománczát és óv a fogfájás ellen. 3. A száj- és orrüreg mindennemű súlyos (skorbutikus) bántalmait gyógyítja, ügiti és pirosítja a foghúst és edzi a nyákhártyákat. 4. A már létező fogfájást eltávolítja, ha a fájó-fog és szomszéd-fog húsa pár csepp, **vizzel nem elegyített** szájszeszsze megnedvesítettik. 5. Diphtheritis és más torokbajoknál igen sikeres gargarizáló szer.

Megrendelések elfogadtatnak: Dr. SCHULHOF ADOLF orvos urnál Pécsen.

Egy üvegcse ára 1 frt 25 kr. o. é.

Ámbár csak rövid idővel ezelőtt bocsátottam gyártmányomat a t. cz. közönség rendelkezése alá, már is számos elismerő nyilatkozat küldetett be hozzám, melyek közül csak néhányat sorolok fel:

1. Bizonyítvány. Sz. kir. Pécs városa tisztii főorvosától. Dr. Pazsitzky Ede, tisztii főorvostól. 2. Bizonyítvány. Baranyamegye tisztii főorvosától. Dr. Hölbling Miksa, baranyamegyei tisztii főorvostól. 3. Bizonyítvány. Pécsvárosi közkoroda főorvosa és igazgatójától. Dr. Bantler Ödön, közkórházi főorvos és igazgatótól. 4. Bizonyítvány. Posta Ferencz es. kir. alezredestől. 5. Bizonyítvány. Borkenfes G., tanártól. 6. Bizonyítvány. Selborn A. Keresztély, mérnöktől.

A magyar izr. országos tanító-egylet

saját kiadása

סדר התפלה לכל השנה
לילדי ישראל

נערך מאת חברת המורים בארץ הגר.

Imakönyv

az izr. iskolai ifjuság számára,

RENDEZTE ÉS KIADTA

a magyar izr. országos tanító-egylet.

Második kiadás. — Ára 40 kr.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő árleengedés adatik.

Megrendelhető:

a magyar izr. országos tanító-egylet irodájában

☞ sip-utca 11. sz. ☜

Nyomatott Schlesinger és Wohlaier könyvnyomdájában, Rostély-utca,
Károlykaszárnya 8 sz.